

Kırsal Alanlarda Yaşlı Yerel Halkın Karşılaştığı Sorunlar: Konya İli Derebucak İlçesi Üzerine Bir İnceleme

DOI NO: 10.5578/jss.14920

Müşerref KÜÇÜK¹

Geliş Tarihi: 10.05.2015

Kabul Tarihi: 18.03.2016

Özet

Geleneksel yaşam biçiminin yerini sanayi toplumuna bırakması ile yaşlılar, ekonomik, sosyal, psikolojik açıdan pek çok zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Özellikle de kırsal alanlarda bu sıkıntılar katlanarak daha farklı boyutlarda ilerlemektedir. Oysa birçok toplumda sonraki nesillere bilginin yanı sıra ahlaki ve manevi değerleri aşıl原因an kişiler yaşlılardır. Türk toplumunda da yaşlı aile büyüklerinin ayrı bir yeri ve önemi vardır.

Bu çalışmanın temel amacı; Konya ili Derebucak ilçesinde yaşayan yaşlıların karşılaştıkları sorunları irdelemek ve çıkan sonuçlar doğrultusunda yaşlıların yaşam kalitelerini artırmaya yönelik öneriler geliştirmektir. Bu amaç kapsamında; Derebucak'ta 46 kişi ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, yaşlı halkın yörede en çok karşılaştıkları sorunlar incelenmiş ve bu doğrultuda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Alan, Yaşlılık, Yaşlı Yerel Halk, Derebucak.

Problems Encountered by the Senior Local Population in Rural Areas: A Research on Konya Province Derebucak District

Abstract

Upon the replacement of the traditional life style with the industrial society, the seniors are faced with numerous difficulties in the economic, social and psychological sense. These problems are getting multiplied even further in rural areas and are advancing in different dimensions. Yet, it is the elderly who instill ethical and moral values to the next generations, in addition to knowledge, in many

¹ Yerel Yönetimler Yüksek Lisans Mezunu, muserrefkucuk@gmail.com

societies. And, the senior family members have a different place and significance in the Turkish society.

The primary purpose of this study is to address the problems that the seniors, living in Konya province Derebucak district, are faced with and offer recommendations aimed to increase the life qualities of the seniors as based on the obtained results. Within the scope of this purpose; face-to-face discussions have been held with 46 individuals living in Derebucak, the problems that are most frequently encountered by the old people in the region have been examined; and recommendations have been developed accordingly.

Key Words: Rural Area, Old Age, Senior Local Public, Derebucak.

1. Giriş

Türkiye’de yaşlılık konusu, gündemde hak ettiği yeri henüz bulamamıştır. Halen genç bir nüfusa sahip olması, Türkiye’nin dikkatini yaşlı nüfusun sorunları ve bu sorunların olası toplumsal maliyeti konusuna odaklanmasına engel teşkil etmektedir. Türkiye’deki yaşlı nüfusu, nüfusu yaşlanmakta olan küçük bir Avrupa ülkesinin yaşlı nüfusuyla eşit durumdadır. Dolayısıyla, yaşlı nüfusu, aslında Türkiye’de yadsınamayacak kadar büyük bir nüfustur (Dural ve Con, 2011:494). Kentleşme ve nüfus yaşlanması son 50 yılın en önemli nüfus değişimi olarak ön plana çıkmaktadır. Özellikle yaşlılara yönelik hizmetlerin planlanmasında kentleşme ve nüfus yaşlanması bir arada ele alınacak sorunlardır (Mandıracıoğlu, 2010:44). Nüfusun yanı sıra aile kurumunun yapısı da değişmiştir. Geleneksel yapı, yaşlıların aile içinde bakımını sağlamış ancak ailenin küçülmesi, yetişkin çocukların yaşlılara bakma imkanlarını azaltmıştır. Bu durum, zaman içinde yaşlıların sorumluluğunu üstlenecek kişilerin oranının azalmasına neden olmuştur. Ayrıca kültürel değerlerdeki değişimle beraber, aile ve çevrenin yaşlılara karşı sorumluluğu topluma devredilmiştir. Gelecekte nüfusun yaşlanmasıyla birlikte aile yapısındaki değişimler (geniş aileden çekirdek aileye doğru yaşanan dönüşüm, çocuklu aile sayısındaki azalma, evlenme oranlarında düşüş, boşanma oranlarında artış) kaynaklanan nedenlerden dolayı aile içi yaşlı bakımı giderek zorlaşacaktır (Yıldız Bağdoğan, 2015: 429).

2. Kırsal Alan’ın Tanımı

Kırsal kavramının yabancı dillerdeki karşılıklarına bakıldığında kavramın ilk bakışta köy olgusu ile özdeşleştirildiği düşünülse de aslında, “kent” kelimesinin zıt anlamlısı olarak belirtilmektedir. İngilizce ve Fransızca’da “rural” şeklinde belirtilen kırsal kavramı genellikle köye ait bir anlam yaratmaktadır. Türkçe’de “kent” kelimesine karşılık, İngilizce’de “urban”, Fransızca’da ise “urbain” kelimesinin zıt anlamlısı olarak kullanılmaktadır (Küçükaltan, 2002: 152).

Kırsal alanın dünyaca kabul edilmiş bir tanımı olmamakla ve kısaca kent dışı yerler olarak algılanmakla birlikte; kırsal alanların, zaman içerisinde giderek daha kapsamlı bir tanımlama içinde ele alındığı görülmektedir. Önceleri arazi parçası olarak ele alınan kırsal alanlar zaman içerisinde, sosyo-kültürel özellikleri de önemseyen daha kapsamlı bir çerçeve içinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu dinamik boyutun kendisi de ayrıca üzerinde uzlaşılan kapsamlı tanımlar yapmayı zorlaştıran bir unsurdur. Böyle olmakla beraber, kırsal alanlar denilince; nüfus yoğunluğunun düşük olduğu, ekonomik hayatın daha çok tarıma veya hayvancılığa dayandığı, geleneksel değerlerin etkin olduğu, başta altyapı, yol, su, elektrik, telefon olmak üzere, eğitim ve sağlık imkânlarının daha kısıtlı olduğu şehirli nüfus ile güçlü sosyal bağları olan ve bu kesim için dinlenme hizmeti sunan toplumun her kesimi için değerli olan zenginliklere de kaynaklık eden alanlar anlaşılmaktadır (Uçar vd., 2010:47). Oysa Türkçe’de sözlük anlamı itibariyle kır “şehir dışı, çoğu boş ve geniş yer, sahra” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım kırsallığın çerçevesini yalnızca köy ile sınırlandırmamakta, aksine genişletmektedir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006: 9)

Ancak 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte Büyükşehir Belediyesi sınırları kırsal alanları da kapsayacak şekilde il sınırlarına genişletilmiştir. Bu yasayla birlikte (BŞB) bulunan 30 ilde tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen köyler ve beldeler nedeniyle ülke geneli için gerek kırsal nüfus büyüklüğünün gerekse kırsal alan kapsamının mevcut tanımlar üzerinden tespit edilmesi ve sürdürülmesi oldukça güçleşmiştir. Mahallelerin tüzel kişilikleri bulunmadığı için şehirlerdeki mevcut mahalleler ile kırsal alandaki bu yeni mahalleler arasında, istatistiki olarak bir ayrıma gidilememektedir. Dolayısıyla Mahalli İdareler yapısındaki değişmelerden asgari düzeyde etkilenecek yeni bir kırsal alan tanımına ihtiyaç bulunmaktadır (UKKS, 2014:8)

Türkiye’de 2012 yılında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre, toplam nüfus 75.627.384’tür. Bunun 58.448.431’i il ve ilçe merkezlerinde, 17.178.953’ü belde ve köylerde yaşamaktadır. 2012 yılında il ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı %77,3 olarak gerçekleşmiştir. 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle, toplam nüfus 76.667.864 kişi olarak gerçekleşmiştir. İl ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı ise %91,3 olmuş ve büyük bir artış görülmüştür. Bu artışa 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulması ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak katılmasının önemli katkısı olmuştur. 31 Aralık 2014 tarihinde Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre ise, Türkiye’de toplam nüfus 77.695.904 kişi olmuştur. Bunun 71.286.182’si

il ve ilçe merkezlerinde, 6.409.722'si belde ve köylerde yaşamaktadır (TÜİK, 2015)

3.Yaşlılığın Tanımı

Yaşlılık konusu ilk olarak 1982 yılında Viyana'da daha sonra 2002 yılında Madrid'de yapılan Birleşmiş Milletler Dünya Yaşlılar Asamblesi'ndeki Uluslararası Eylem Planı'nda "Her yerde insanların güvenli ve saygın şekilde yaşamalarını ve toplumlarda tüm haklara sahip birer vatandaş olarak yaşamaya devam etmelerini garanti etmek" amacı ile gündeme gelmiş daha sonra giderek artan bir ilgi görmeye başlamıştır (Yıldız Bağdoğan, 2015:426)

Belli bir yaşın üstündeki insanlar yaşlı olarak nitelenmektedir. Ancak bu yaşın hangi yaş olduğu belli değildir çünkü toplumlara ve zamana göre değişebilmektedir. Yaşlı nitelmesi genelde takvim yaşı temelinde yapılmaktadır (İçli, 2008:30)

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yaptığı bir sınıflandırmaya göre; 45-59 yaş arası orta yaş, 60-74 yaş arası yaşlılık, 75-89 yaş arası ileri yaşlılık, 90 ve üstü ise ihtiyarlık kategorisine yer almaktadır (Şahin, 2015:12). Ancak bu kronolojik bilgi bize niteliğe ilişkin bilgi vermez. Yaşlının anlaşılması, sosyal, psikolojik ve kültürel bağlamların birlikte ele alınması ile mümkündür. Bu bağlamda yaşlanma ve yaşlılığın tanımlanması, yaşlının ne olduğunu ortaya koyacaktır (İçli, 2008:30). Gönümüzde genel kaniya göre, yaşlanmak, "bakıma muhtaç bir toplum haline gelmek" anlamındadır. Yaşlı insanın toplumumuzdaki imajı izolasyon ve yalnızlık, bağımlılık ve yardıma gereksinim duymak gibi olgularla karakterize edilmektedir. Bunun dışında zihinsel yeteneklerin gerilemesi neredeyse olağan kabul edilir (Şahin, 2015:12).

Çalışma Ekonomisi Kuramı 16-65 yaş grubu içinde yer alanları "çalışma çağında", "çalışma yaşında", "aktif", "iktisaden, ekonomik yönden faal" nüfus olarak kabul ederek, işgücü kavramına bu yaş sınırları içinde, daha dar bir yaklaşımla anlam kazandırmaktadır. Bu yaklaşımda, 65 yaş ve daha üzeri yaş grubunda yer alanlar ekonomik yönden aktif olmadıkları, işgücü piyasası dışında kaldıkları varsayıldığı için iş piyasasına dönük faaliyetlerde bulunmayan nüfus olarak irdelenir. Oysa, pek çok insan yaşlılık dışındaki pek çok nedenle 65 yaşından önce çalışamaz duruma gelirken ve özel olarak korunmaya ihtiyaç duyarken, diğer taraftaki çok sayıda insan da 65 yaşını aşmış olmasına rağmen çalışabilecek durumdadır ve özel olarak korunma ihtiyacı duymaz. Ancak, yukarıda sıralanan tüm olumsuzluklarına karşın, 16-65 yaş sınıflandırmasında olduğu gibi, kronolojik yaş kullanımı sosyal politikaların uluslararası ilke ve kurallarına da yansımış, pek çok ülke tarafından yaygın bir kabul görüştür (Altan ve Şişman, 2003:5)

Yaşın kronolojik yönünün yanında “biyolojik”, “psikolojik” ve “sosyolojik” yönleri de bulunmaktadır (Yıldız Bağdoğan, 2015:427)

Yaşlanma farklı insanlarda farklı oranlarda ortaya çıkan bireysel bir süreçtir. Kronolojik yaş yaşlı bir insanın fiziksel ve zihinsel zindeliğine ilişkin doğru bir ölçüt olmayabilir. Yaşlılar pek çok sorunla karşı karşıya kalırlar: Düşük statü, anlamlı bir rolün eksikliği, gençlik üzerine yapılan toplumsal vurgu, sağlık sorunları, ekonomik sorunlar, aile ve arkadaşların kaybı, yetersiz barınma, ulaşım sorunları, cinselliğini ifade etmede sınırlı imkanlar, yetersiz beslenme, suçta kurban gitme, depresyon ve ölüm koşullarından kaynaklanan duygusal problemler bunlar arasındadır (Zastrow, 2010:677). Aile ve sosyal yaşamda da rol değişikliği ve daha çok rol kaybı görülür. Yaşlı insanda sosyal rolün ve kendisine olan güvenin kaybolması, faydasızlık, çaresizlik, başkalarına muhtaç olma vb. gibi ruhsal problemlere yol açmaktadır. Yakın çevresinin kendisine ihtiyaçlarının bulunduğunu hissetmesi, yaşlıyı yaşama bağlayan ve onu aktif kılan nedenlerdendir. Yaşlı annenin (anneanne- babaanne) torun bakması, onların denetimini sağlaması, bir işe yarama duygusu, yaşama sarılmasına neden olur. Bu tür davranışlar aile ve akrabalık ilişkilerinin pekişmesini sağlar ve yaşlının yaşamla olan bağını arttırarak sosyal anlamda yaşlı bireyin yaşam kalitesini yükseltir (MEB, 2013:10).

Yaşlanma, tüm canlılar için kaçınılmaz bir gerçektir. Dünya nüfusu ise hızla yaşlanmaktadır. Günümüzde nüfus artış hızındaki azalma eğilimi ve ortalama yaşam beklentisinin yükselmesi genel nüfus içinde yaşlı nüfus oranının artmasına yol açmaktadır.

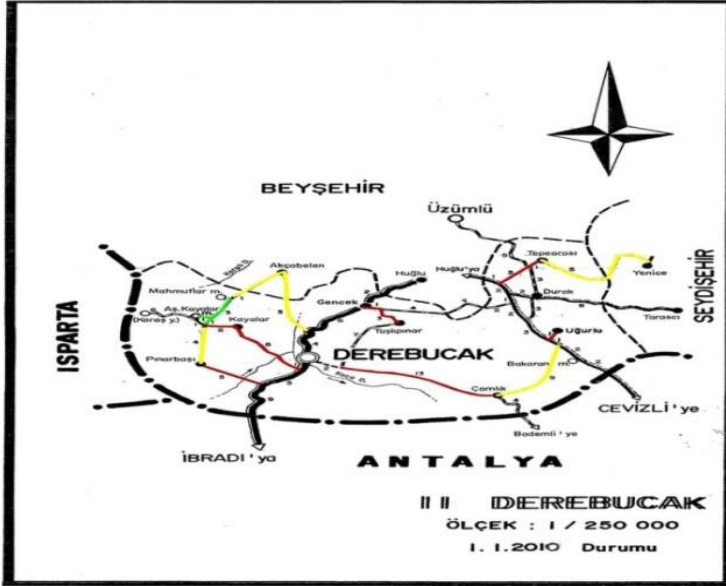
TÜİK verilerine göre, Türkiye’de yaşlı (65 ve daha yukarı yaş) nüfus 5 891 694’dür. Yaşlı nüfusumuz bu büyüklüğü ile Danimarka (5 584 728) ya da Finlandiya’nın (5 262 930) nüfuslarından fazladır. 2013 yılında nüfusumuzun %7,7’sini yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Yaşlı nüfus oranı yıllara göre incelendiğinde bir artış eğilimi olduğu görülmektedir. 1940 ve 1960 yılında %3,5 olan yaşlı nüfus oranı, 1980 yılında %4,7, 2000 yılında %5,7, 2010 yılında %7,2, 2012 yılında %7,5, 2013 yılında ise bu oran %7,7 olmuş, 2014 yılında ise 6 milyon 192 bin 962 kişi olup bu oran % 8’e yükselmiştir. Birleşmiş Milletlerin tanımına göre bir ülkedeki yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının %8 ile %10 arasında olması o ülke nüfusunun yaşlı, %10’un üzerine geçmesi ise çok yaşlı olduğu anlamına gelmektedir. TÜİK nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10,2, 2050 yılında %20,8, 2075 yılında ise %27,7’ye yükseleceği tahmin edilmektedir. 2075 yılında Türkiye’nin yaşlı nüfusunun yaklaşık 24,7 milyon olacağı ve bu değerle Avustralya’nın 2012 yılındaki toplam nüfusuna yaklaşıcağı tahmin edilmektedir (TÜİK, 2015).

Türkiye’de yaşlılara yönelik çeşitli tarihlerde sınırlı da olsa bazı hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin; 1982 Anayasası’nın eşitlik

ilkesiyle ilgili 10. Maddesi'nde yaşlılara yönelik pozitif ayrımcılığa yer verilmiştir. Bu maddeye göre, "Çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi özel surette korunması gerekenler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz." Ayrıca Anayasa'nın 61. Maddesi'nde de yaşlılarla ilgili olarak "Yaşlılar, devletçe korunur. Yaşlılara devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur." şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Türkiye'de yaşlılara yönelik, sosyal güvenlik hizmetleri ile kurumsal bakım ve gözetim hizmetleri verilmektedir (Yıldız Bağdoğan, 2015:436).

4. Araştırma Alanının Genel Özellikleri

Konya ili Derebucak ilçesinin il merkezine uzaklığı 140 km'dir. İlçenin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1.240 metredir. İlçenin kuzeyinde Beyşehir, güneyinde Antalya ilinin İbradı, Akseki ve Manavgat ilçeleri, batısında Isparta ilinin Sütçüler ilçesi ve doğusunda Seydişehir ilçesi bulunmaktadır. İlçenin yüzölçümü 498,2 km²'dir. Derebucak; Batı Toroslar'ın Gembos Polye Havzası içerisinde ve Akdeniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında geçiş alanı içerisinde yer almaktadır (MEVKA, 2012:2). Deniz seviyesinden yüksek olması nedeniyle, tam anlamıyla ne Akdeniz ne de Karasal İklim görülmektedir. Yazları kurak ve sıcak, kışları ise soğuk ve kar yağışlı geçmektedir (Derebucak Kaymakamlığı, 2014).

Şekil 1. Derebucak Siyasi Harita

(<http://www.derebucak.gov.tr>, Erişim tarihi: 24.06.2014)

İlçenin toplam nüfusu 7.576'dır. Derebucak'ta, 4 merkez mahalle ve 30 Nisan 2014 yerel seçimlerinde 6360 Sayılı Kanun kapsamında merkeze bağlı mahalle statüsünü almış 8 mahalle ile birlikte toplam 12 mahalle bulunmaktadır. İlçenin nüfusunun %70'ini yaşlı ve orta yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Bu çerçevede ilçenin genç nüfus oranı oldukça düşüktür (Derebucak Kaymakamlığı, 4 Temmuz 2014). Zira yörede iş imkanı olmadığı için yörenin gençleri iş bulmak ümidiyle her geçen yıl merkezlere göç etmektedir.

Derebucak ilçesinin ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemekle beraber eldeki mevcut bilgilerden; Bayramyeri, Yukarıköy, Balat, Çukurlar ve Seniryeri adlı mevkilerden gelip toplanarak 1200 ile 1300 yılları arasında bu günkü Derebucak'ı kurdukları sanılmaktadır (Derebucak Kaymakamlığı, 2014). Oba, mezra ve karye şeklindeki yedi küçük yerleşim biriminin bölgeye gelip yerleşerek yarı göçer, yarı meskûn olarak yaşayan konargöçer Türkmenler tarafından kurulduğu düşünülmektedir. Kuruluşunda Derebucak'ın adı "Kışlakçı"dır ve bilinmeyen bir tarihte de Derebucak adını almıştır (Derebucak Belediyesi, 2014).

Derebucak önceleri Antalya ili Alanya ilçesine bağlı iken sonradan Akseki ilçesine bağlanmış, 1900 yıllarında Akseki'den ayrılarak Konya ili Seydişehir ilçesine bağlanmıştır. 1967 yılında Belediye teşkilatı kurularak Beyşehir ilçesine bağlanmıştır. 1987 yılında çıkan 3392 sayılı "103 İlçe Kurulması Hakkında Kanun" ile ilçe olmuş ve Ağustos 1988 tarihinde Beyşehir'den ayrılarak fiilen ilçe hüviyetini kazanmıştır (Derebucak Kaymakamlığı, 2014).

Derebucak'ın içilebilir temiz su ve atık su altyapısı tamamlanmıştır. Derebucak'ta yolların büyük bölümü asfaltlanmış olmakla birlikte 10 km'lik bir kısmı ise stabilize yoldur. İlçede 5 yatak kapasitesine sahip 1 ilçe devlet hastanesi bulunmakta olup, günde yaklaşık 100 hastaya hizmet verilmektedir. Hastanede 1 uzman aile hekimi, 3 aile hekimi, 4 pratisyen hekim, 1 diş hekimi, 4 ebe, 8 hemşire, 2 sağlık memuru, 11 acil tıp teknisyeni, 2 röntgen teknisyeni, 3 işçi, 2 hizmetli, 2 şoför olmak üzere toplam 43 personel görev yapmaktadır. Hizmet veren 2 tam donanımlı Ambulans ve 1 hizmet aracı bulunmaktadır" (Derebucak Kaymakamlığı, 4 Temmuz 2014). Derebucak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından ve Derebucak Kaymakamlığı tarafından evde bakım hizmetleri kapsamında hane ziyaretlerinde bulunularak ve kitapçıklarla yöre halkına evde bakımla ilgili bilgiler verilmektedir.

Derebucak 2013-2014 eğitim verileri ise şöyledir: Derebucak'ta 5 İlkokul, 5 Ortaokul, 1 İmam Hatip Ortaokulu, 1 Yatılı Bölge Ortaokulu, 1 Çok Programlı Lise, olmak üzere toplam 13 okul bulunmaktadır. Toplam 55 derslik, 49 şube, 404 erkek, 292 kız öğrenci olmak üzere toplam 696 öğrenci bulunmaktadır. Derebucak okul öncesi öğrenci verileri ise; 38 kız, 19 erkek

toplam 57 öğrenci eğitim almıştır. Derebucak'ta toplam 65 öğretmen eğitime hizmet vermektedir. İlçede yapımı tamamlanmış 90 öğrenci kapasitesine sahip 1 adet Ortaöğretim Öğrenci Yurdu bulunmaktadır (Derebucak Kaymakamlığı, 4 Temmuz 2014).

İlçe ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. İlçede 27.910 dekar sulanabilir tarım alanı, 762 dekar çayır mera alanı, 415.810 dekar ormanlık alan, 53.758 dekar tarım dışı alan bulunmaktadır. Sulu tarım alanlarında meyve, sebze, bağ, yemeklik baklagil, hububat, yem bitkisi ve endüstri bitkileri üretilmektedir. "Gembos Ovası Sulama Projesi" kapsamında yapılan çalışmalar sonucu bitkisel üretimde gözle görülür bir şekilde verim artışı görülmüştür. İlçenin diğer bir geçim kaynağı da hayvancılık olup; sığır, manda vb., koyun, keçi ve kanatlı kümes hayvanları ile arıcılık mevcuttur. Bu bağlamda ilçede 1700 baş sığır ve manda, 2010 koyun, 10200 keçi, 5030 kanatlı hayvan ve 1800 arı kovanı bulunmaktadır. Derebucak'ta yıllık 2100 ton süt, 20 ton bal, 52 ton köy tipi keçi peyniri üretilmektedir (Derebucak Kaymakamlığı, 4 Temmuz 2014).

5. Araştırmanın Konusu ve Kapsamı

Araştırmanın konusu, Konya'nın bir ilçesi olan Derebucak'ta yaşayan yaşlı yerel halkın, kırsalda en çok karşılaştıkları sıkıntıların irdelenmesidir. Araştırma kapsamında, Derebucak'ta yaşamını sürdüren 65 yaş üstü yerel halk ile yapılan mülakatlardan elde edilen verilere yer verilmiştir.

6. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Derebucak'tan iş, eğitim, sağlık vb. nedenlerden dolayı genç nüfus göç etmiştir ve kırsalda ise daha çok yaşlı nüfus kalmıştır. Zorlu ekonomik ve coğrafi yaşam koşullarında mücadele veren yaşlılar bir de yaşlılığın getirmiş olduğu bir takım sıkıntılarla baş etmeye çalışmaktadır. Yapılan bu çalışma, Derebucak'ta yaşayan yaşlı nüfusun karşılaştıkları sıkıntıları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın; kırsal alanda yaşayan yaşlıların sıkıntılarına yönelik çözüm üretmeleri konusunda, karar vericiler ve politika uygulayıcılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7. Materyal ve Yöntem

Araştırma alanı olarak Konya'nın 31 ilçesinden biri olan Konya'ya 140 km. uzaklıktaki Derebucak ilçesi seçilmiştir. Araştırma Derebucak'ın, 4 merkez mahallesi ve 30 Nisan 2014 yerel seçimlerinden önce "Köy, Kasaba, olan ve yerel seçimlerden sonra merkeze bağlı mahalle statüsünü alan 8 mahallesi olmak üzere toplam 12 mahallesinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın materyali; Derebucak'ın toplam 12 mahallesinde yaşayan yaşlı yerel halka, 1 Mayıs 2014 ve 9 Mayıs 2014 tarihleri arasında

yüz yüze uygulanmış olan derinlemesine mülakatlardan gelen veriler üzerine oturmaktadır. Araştırmada Derebucak'ta yaşayan yaşlı yerel halkın yörede en çok karşılaştıkları sıkıntılar incelenmiş ve yaşanan bu sıkıntıların giderilmesi konusunda önerilerine yer verilmiştir.

Bu çalışmanın yönteminin ana temeli; yarı yapılandırılmış soru formuyla hazırlanmış niteliksel derinlemesine mülakatlardan gelen veriler üzerine oturmaktadır. Araştırmada toplam 46 kişi ile görüşülmüş ve toplam on adet soru kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in (2008:98) belirtmiş olduğu gibi nicel araştırmada ortaya çıkarılmayan saklı verilerin, nitel araştırma yöntemi ile ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Nitel araştırmada ortaya çıkan bulgular nicel araştırmada olduğu gibi dışarıdan nesnel olarak gözlemlenebilen gerçeklerden çok araştırmaya katılan bireylerin algıdır. Verilerin nasıl toplanacağı, Yıldırım ve Şimşek'in (2013) belirtmiş olduğu gibi araştırmada katılımcılardan ne beklendiği, kendilerinden ne tür bir veri toplanacağı, bu verilerin çalışmaya ne şekilde aktarılacağı açıklanmıştır. Bireyler özgür iradeleriyle mülakatlara katılmışlardır. Araştırma evrensel etik değerler ilkesi doğrultusunda sürdürülmüştür. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için derinlemesine mülakatların sonuçlarını analiz ederken toplanan verilerin özgün 'orijinal' formuna mümkün olduğu kadar sadık kalınmıştır. Toplanan veriler araştırmaya aktarılmıştır.

8. Araştırma Bulguları

Araştırmada katılımcılardan elde edilen veriler sunulmadan önce örneklemin özelliklerini net bir şekilde ortaya koymak için görüşme yapılan kişilerin demografik bilgilerine yer verilmiştir.

Fotoğraf 1. Derebucak'ta Yaşlıların Sosyal Ortamlarından Bir Görünüm-Kahvehane (Orijinal, 7 Mayıs 2014)

Araştırmada 65 yaş üstü 23 kadın, 23 erkek olmak üzere toplam 46 kişiyle yüz yüze görüşme yapılmış ve bu doğrultuda veriler derlenmiştir. Kadınlardan 20'si evli olup 3'ünün ise eşi vefat etmiştir ve daha sonra bu kadınlar evlenmemiştir. Kadınların eğitim durumlarına bakıldığı zaman, 10'u okuma yazma bilmiyor, 8'i okuryazar, 4'ü ilköğretim ve 1'i ortaokul mezunudur. Kadınlardan 18'i eşinin sosyal haklarından yararlanmaktadır. 3'ü 65 yaş aylığı almaktadır ve 1'i engelli olan çocuğundan dolayı engelli aylığı almaktadır. Kadınlardan sadece 1'inin sosyal güvencesi bulunmaktadır. O da çiftçi olarak Bağkur'a kayıtlıdır. Görüşme yapılan kadınların yaş aralığı incelendiğinde en küçüğü 65, en büyüğü 86 yaşındadır. Kadınların aylık gelir durumuna bakıldığında ise, en düşük 330 lira, en yüksek sadece bir kişi olmak üzere 2500 lira aldıkları görülmektedir. Erkeklerin ise; 18'i evli, 5'inin eşi vefat etmiştir ve daha sonra evlenmemiştir. Erkeklerin eğitim durumuna bakıldığı zaman, 3'ü okuma yazma bilmiyor, 10'u okuryazar, 8'i ilköğretim, 1'i ortaokul ve 1'i üniversite mezunudur. Erkeklerden 1'i engelli aylığı almakta, 1'i memur emeklisi, 3'ü Gazi emeklisi, 2'si Avrupa ülkelerinden işçi emeklisi, 4'ü çalışan Bağkur'lu ve 12'si çiftçi veya esnaf Bağkur emeklisidir. Görüşme yapılan erkeklerin en küçüğü 65 yaşında, en büyüğü ise 88 yaşında olduğu görülmüştür. Erkeklerin aylık gelir durumuna bakıldığında ise, en düşük 330 lira, en yüksek sadece Avrupa ülkelerinden işçi emeklisi olarak bir kişinin 6000 lira aldığı görülmüştür.

Fotoğraf 2. Derebucak'ta Kadınların Komşu Ziyaretlerinden Bir Görünüm (Orijinal, 2 Mayıs 2014)

8.1. Türkiye'de Yaşlılığın Başlama Yaşı Konusundaki Düşünceleri

Kadınlara göre Türkiye'de yaşlılığın başlama yaşı en küçük 50, en büyük ise 80 yaş olarak düşünülmektedir. Erkeklerle göre ise Türkiye'de yaşlanma yaşı en küçük 50, en büyük ise 88 olarak düşünülmektedir. Ancak özellikle de 60 yaşından itibaren kişinin güçten düştüğünü ve yoğun güç harcanan aktivitelerde verimli olamayacağını aktarmışlardır. Zorlayıcı yaşam koşulları, maddi yetersizlikler, yetersiz ve niteliksiz beslenme, olumsuz çevre koşulları, gürültülü ortamlar, mutsuzluk vb. psikolojik nedenlere maruz kalan kişilerin, tam tersi hayat koşullarında yaşayan kişilere göre farklılık gösterebileceğine dikkat çekmişlerdir. Görüldüğü üzere yaşlılığın başlama yaşı çeşitli faktörler de göz önüne alındığı zaman kişiden kişiye değişmektedir.

8.2. Ev Yaşamlarını Birlikte Paylaştıkları Kişiler ve Katıldıkları Aktiviteler

Kadınlardan 1'i yalnız yaşıyor, 2'si çocuklarında kalıyor, 20'si ise eşleriyle birlikte yaşıyor. Erkeklerin, 5'i yalnız yaşamakta, 18'i ise eşleriyle birlikte yaşamaktadır. Araştırmadan çıkan sonuca göre eşleri vefat eden kadınlar çocuklarında kalmayı tercih ediyor. Eşleri vefat eden erkeklerin ise yalnız yaşamayı tercih ettikleri görülmektedir. Kadınların katıldıkları aktiviteler ev işleri, bağ bahçe işleri, akraba ziyaretleri, komşu ziyaretleri ve

mezarlık ziyaretleridir. Erkeklerin katıldıkları aktiviteler, bağ bahçe işleri, cami ziyaretleri, kahve ziyaretleri, komşu ziyaretleri ve mezarlık ziyaretleridir. Görüldüğü üzere kadınlarda gündelik ihtiyaçların karşılanması için yapılan işler ve eş dost ziyaretleri sosyalleşme olarak görülürken, erkeklerde bağ bahçe işlerinin yanı sıra, cami ziyaretleri, komşu ziyaretleri ve kahve ziyaretleri de sosyalleşme olarak görülmektedir. Kırsalda kadınların erkeklere oranla daha kısıtlı durumda olduğu dolayısıyla erkeklerin kadınlara göre sosyalleşme konusunda daha şanslı olduğu görülmektedir.

8.3. Hayatta En Çok Korkutan ve Endişelendiren Durumlar

Elden ayaktan düşmek, yoksulluk, bakımımızı üstlenecek olan çocuklarımızın yoksulluğu, başkalarına muhtaç olmak, sağlığı kaybetmek, yatalak kalmak, yalnız kalmak, kimse olmadan yalnız ölmek şeklinde verdikleri cevaplar, kadınların ve erkeklerin en çok endişe ettikleri konular olarak önem derecesine göre sıralanmıştır. Araştırmada katılımcıları hayatta en çok korkutan ve endişelendiren şeyler kadınlarda ve erkeklerde değişim göstermemiştir. Kadınların endişe duydukları ve korktukları şeyler erkekler için de endişe verici ve korktukları durumlardır. Özellikle çocukları yöre dışında olanlar yalnız ölmekten ve çocuklarının yoksullaşarak aile büyüklerine bakamayacak duruma gelmelerinden endişe duymaktadırlar.

8.4. Yaşlıların Sağlık Hizmetlerine Ulaşım İmkânları ve Ulaşımın Sıklığı

Katılımcıların 10'u doktorun yöreye haftada bir gün geldiğini, 9'u haftada iki, 8'i ise onbeş günde bir geldiğini aktarmıştır. Bitmiş olan ilaçları için reçete yazdığını aktarmışlardır. Detaylı bir muayene için Derebucak'ta elverişli imkânlar olmadığı için bazıları tek başına, bazıları da yakınlarının yardımı ile en yakın ilçelerden biri olan Beyşehir'e, bazen de Konya il merkezine gitmektedirler. Dolayısıyla Derebucak'ta verilen sağlık hizmetlerinin yöre halkına ilaç yazmaktan öteye gidemediğini belirtmişlerdir.

8.5. Sağlık Hizmetlerine Ulaşımında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Araştırmadan elde edilen verilere göre, katılımcıların 20'si tam olarak nitelikli bir muayene yapılma olanağının sağlanamadığını, 24'ü özellikle kış aylarında sağlık hizmetlerinden yararlanmak için merkeze ulaşmakta güçlük çektiklerini ve başkalarının yardımına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan sadece 2'si hiçbir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Bu sorunların giderilmesi için önerileri şöyledir: Katılımcılardan 25'i yörede daha düzenli ve donanımlı muayene ortamlarının oluşturulmasını, 21'i yaşlı kesimin sağlık hizmetlerine ulaşımının daha kolaylaştırılmasını ve verilen ilaçların kontrolünün, takibinin daha iyi

yapılmasını önermişlerdir. Yörede yaşayan yaşlılar almış oldukları sağlık hizmetinin niteliğini sorgulamaktadırlar. Merkeze bir yardım almaksızın ulaşan yaşlıların da aşırı yığılmalardan dolayı zorluklar yaşadıkları bilgisi aktarılmıştır. Yörede tüm sağlık imkânlarının karşılanabileceği imkânların oluşturulması, özellikle aşırı düşük ve yaşlıların sağlık hizmetlerine ulaşımında refakatçilerinin olması ve verilen ilaçların takibinin sağlık personeli tarafından yapılması önemle vurgulanmıştır.

8.6. *Derebucak'ta Yaşlıların Yaşamlarında En Fazla İhtiyaç Duydukları Hizmetler ve Hizmet Aldıkları Kişiler*

Yaşlılar yaşamlarında en fazla ihtiyaç duyduklarına ilişkin soruya birden fazla cevap vermişlerdir. Tablo: 1'de görüldüğü üzere görüşme yapılan kişilerin ihtiyaç duydukları hizmetler, yaşları, buldukları coğrafya ve içinde buldukları hayat şartları itibariyle oldukça çeşitlilik göstermektedir. Yaşlılar ihtiyaç duydukları hizmetleri kendi içinde buldukları koşullar çerçevesinde değerlendirmişlerdir. İhtiyaç duydukları bu hizmetleri kendileri, eşleri ve çocukları karşılamaktadır. Çok az bir kesim ise devletten ve komşularından yardım aldıklarını aktarmışlardır.

Tablo 1. Yaşlıların İhtiyaç Duydukları Hizmetler ve Hizmet Aldıkları Kişiler

Sıra No	İhtiyaç Duydukları Hizmetlere İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Bağ ve bahçe işlerinde (28).
2	Henüz bir hizmete ihtiyaç duymuyorum (15).
3	Maddi imkanlarım olsa hiçbir şeye ihtiyaç duymam..En fazla paraya ihtiyaç duyuyorum (11).
4	Bazen kendi yemeğimi bile pişirecek mecalim kalmıyor (9).
5	Yanımda birinin olmasına ve yalnız kalmamaya (8).
6	Sağlık sorunlarım var dolayısıyla soba yakmak için kova çıkaramıyorum (7).
7	Yol, su ve elektrik hizmetlerine (5).
8	Ev işlerinin yaparken bir erkek olarak çok zorlanıyorum (5).
9	Engelli çocuğumun bakımına, yaşlı olduğum için çok zorlanıyorum (2).
10	Yatalak eşimin bakımına, bir erkek olarak zorlanıyorum (1).
Sıra No	Hizmet Aldıkları Kişilere İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Kendim yapıyorum (19).
2	Kendim yapıyorum ve eşim yapıyor (12).
3	Çocuklarımdan alıyorum (8).
4	Devletten alıyorum (5).
5	Komşularımdan alıyorum (2).

8.7. *Derebucak'ta Yaşlıların İlgili Kurum ve Kuruluşlardan Genel Olarak Beklentileri*

Tablo: 2’de görüldüğü üzere yaşlıların çektiği onca sıkıntıya rağmen yetkililerden bir beklentilerinin olmadığı ve aşırı kanaatkâr olduğu, bazılarının ise oldukça mütevazı beklentilerinin olduğu ve bu beklentilerin çok uygulanabilir olduğu görülmektedir. Bazı beklentiler ise kırsalın en büyük kanayan yaralarından biridir. Bu kapsamda kırsalda sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve kış aylarında ihtiyaç duyulan sıcak yemek ihtiyacı dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra engelli çocukların özellikle yetişkin engelli çocukların eğitimi, kişisel gelişimi ve sosyal hayatta bir yer bulamamalarına aileler dikkat çekmişlerdir. Görüldüğü üzere yaşlılar ilgili kurum ve kuruluşlardan beklentileri konusunda da birden fazla görüşlerini aktarmışlardır.

Tablo 2. Yaşlıların İlgili Kurum ve Kuruluşlardan Beklentileri

Sıra No	Genel Olarak Beklentilerine İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Kimseden bir beklentim yok (20).
2	Kurumların yaşlıların bakımına katkı vermesini isteriz (11).
3	Sağlık hizmetlerine daha rahat ulaşabilmeyi isteriz (10).
4	Belediye yörede yaşlı ve düşkünlere özelliklede kışın sıcak yemek imkanı vermelidir (10).
5	Devlet nakdi yardımlarını bizim gibi güçsüzlere daha fazla artırmalıdır (5).
6	Devlet kırsal yörelerde, yetişkin engelli çocukları sosyal hayata dahil ederek bu çocuklara sosyal aktivite imkanları verebilmeli. Gezici oyun parkları ve bu çocukların eğlenip dinlenebileceği gezi, kamp aktiviteleri geliştirmelidir (3).

8.8. Yaşlı Bakım Hizmetlerinin Verilmesi Esnasında Yer Tercihleri ve Yer Tercih Nedenleri

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu yaşlı insanlara yörede oluşturulacak yaşlı bakım evleri ve bakım merkezlerinde hizmet verilmesi konusunda görüş bildirmişlerdir. Tercih nedenlerini Tablo: 3’de görüldüğü gibi şöyle açıklamışlardır: Devletin denetimi ve kontrolü altında olunacağını, işsizlik vb. nedenlerden dolayı göçün fazla olduğunu ve dolayısıyla yöre gençlerine istihdam imkânlarının doğacağını, yaptıkları çeşitli ziyaretlerin kesintiye uğramayacağını, devlete daha az mali bir yük olacağını ve dolayısıyla daha fazla kişinin bu imkânlardan yararlanabileceğini belirtmişlerdir. Diğer bir kısmı ise kendi evinde bakım hizmetinin verilmesi görüşünü benimsemektedirler. Bu konuda yaşlıların her birinin bir den fazla görüşleri bulunmaktadır. Güvende hissedeceklerini, şiddete maruz kalmayacağını, akraba ziyaretlerinin süreceğini ve morallerinin yüksek olacağını dile getirmişlerdir.

Tablo 3. Yaşlı Hizmetlerinin Verileceği Yer ve Tercih Edilme Nedeni

Sıra No	Tercih Edilen Yere İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Bulunulan yörede bakım evlerinde veya bakım merkezlerinde verilmeli (27).
2	Kendi evinde verilmeli (19).
Sıra No	Birinci Tercih Nedenleri Konusuna İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Devlet daha düzenli ve huzurlu bir ortam yaratır (17).
2	Devlet denetimi olur (17).
3	Yöredeki gençlere istihdam olanağı sunabilme imkan verir (12).
4	Bu kişiler zaman zaman komşularıyla diyalogu devam ettirirler (10).
5	Herkesin evinde bakılması çok uygulanabilir değil (7).
6	Devletin bakım masrafları azalarak daha fazla kişinin bakımını üstlenir (7).
7	Bağ ve bahçe ziyaretlerini sürdürürler (6).
Sıra No	İkinci Tercih Nedenleri Konusuna İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Kendi evlerinde bakılmalı çünkü yaşlılar daha güvende olur (15).
2	Kabir ziyaretlerini yaparlar (11).
3	Yaşlılar şiddete maruz kalmazlar (8).
4	Kendi evinde yaşlıların huzuru ve morali daha iyi olur (6).
5	Akrabalar ziyareti doğal olarak kesmezler (3).

8.9. Yaşlı Yerel Halkın Yörede En Fazla Karşılaştıkları Sorunlar

Tablo: 4'de ise yörede yaşanan sıkıntıları katılımcılar şöyle sıralamışlardır: Göç olgusunun yörede pek çok sıkıntıları beraberinde getirdiğine vurgu yapmışlardır. Yörede hastanenin yetersiz oluşu dolayısıyla sağlık hizmetlerinde yaşanan sıkıntılar, sobalı evlerde yaşamanın getirdiği sıkıntılar ve bunun sıcak çorba yapmalarını bile kısıtladığını, maddi imkânsızlıkları dile getirmişlerdir. Ayrıca, yolların bakımsız olduğunu, kışın uzun ve çetin oluşu, dolayısıyla alt ve üst yapıyı zorladığını, yakacak giderlerinin çetin kış koşulları nedeniyle ekonomik olarak yaşlı yerel halkı zorladığını, genç nüfusun iş bulma ümidiyle göç etmesinden dolayı okulların bir bir kapandığını dolayısıyla eğitim imkânlarına ulaşamayan genç neslin yine göç etmek zorunda kaldıklarını vurgulamışlardır. Görüldüğü üzere yaşlılar kendi sosyal, psikolojik, sağlık ve ekonomik koşulları doğrultusunda sıkıntılarının çeşitliliğini dile getirmişlerdir. Bütün bu sorunların ivedilikle giderilmesini önermişlerdir.

Tablo 4. Yaşlıların Yörede En Fazla Karşılaştıkları Sıkıntılar

Sıra No	Karşılaşılan Sıkıntılara İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Göç olgusundan dolayı yörede çoğunlukla yaşlıların kalması ve dolayısıyla hizmetlerin yetersiz oluşu (32).
2	Tam teşekküllü bir hastanenin olmaması dolayısıyla detaylı muayene olunamaması ve merkeze gitmek zorunda kalınması (27).
3	Yaşlı olarak kışın soğukta sıcak yemek yapmakta oldukça zorlanıyoruz (24).
4	Maddi imkanların çok sınırlı oluşu (20).
5	Yolların bakımsız oluşu (17).

6	Yolların kış şartlarında kapanması ve soğuktan suların hemen donması (15).
7	İklim koşullarının uzun ve çetin olması nedeniyle yakacak giderlerinin fazla olması (15).
8	Genç nüfusun giderek azalmasından dolayı okulların bir bir kapanması dolayısıyla torunlarımızın eğitim için yöreden göç etmek zorunda oluşu (15).
9	Uzun ve çetin kış koşullarından dolayı sık sık elektrik kesintilerinin oluşu (9).
10	Bir sıkıntı yok (3).

8.10. Yaşlıların Yörede Yaşadıkları Sorunların Giderilmesine Yönelik Çözüm Önerileri ve Bu Sorunların Çözümünde Dahil Olması Gereken İlgili Kurum ve Kuruluşlar, Aktörler

Yaşlılar yörede yaşadıkları sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerilerini ve sorunların çözümüne dahil olması gereken aktörleri Tablo: 5'de şöyle aktarmışlardır: Genç nüfusun yörede tutunabilmesi için yöreye yatırımların yapılması, sağlık hizmetlerine tam erişim için daha kapsamlı hastanenin en kısa zamanda yapılması, yakacak sıkıntılarının çözülmesi, altyapı ve üstyapı geliştirilirken iyi analiz edilerek yörenin coğrafi ve iklim şartlarının göz önünde bulundurulması ve yaşlılara sıcak çorba servisi yapabilecek taşınabilir sistemin hayata geçirilmesi önerilmiştir. Sorunların çözümünde yer alacak kurum ve kuruluşlar olarak, belediye, kaymakamlık, muhtarlar, sivil toplum, doktorlar ve üniversiteleri saymışlar ve bu kurumların sorumluluk alması gerektiği yönünde görüşlerini aktarmışlardır. Görüldüğü üzere kendi yaşam koşulları ve çevresel etkenler nedeniyle yaşlılar aynı sorulara farklı cevaplar vermişlerdir.

Tablo 5. Çözüm Önerileri ve Sıkıntıların Çözümüne Dahil Olacak Aktörler

Sıra No	Çözüm Önerilerine İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	Genç nüfusu yörede tutacak tüm yatırımların artırılması (32).
2	En kısa sürede tam teşekküllü hastanenin yapılması (27).
3	Yakacak yardımları vb. artırılmalı ve yöre halkı ormanlardan istifade edebilmeli (26).
4	Tüm altyapı, üstyapı vd. hizmetler verilirken yörenin coğrafi koşulları ve iklim koşulları göz önüne alınmalıdır (19).
5	Asfaltlanacak yollarda yolun ömrünü uzatmak için iklim koşullarına göre malzemeler seçilmeli (15).
6	Kışın yaşlılara sıcak çorba dağıtacak taşınabilir bir sistemin geliştirilmeli (12).
7	Elektrik hatlarının iklim koşulları dikkate alınarak hazırlanmalı ve direkler arası mesafenin korunması (9).
Sıra No	Sıkıntıların Çözümünde Dahil Olacak Aktörlere İlişkin Verilen Cevaplar ve Kişi Sayısı
1	En önemli görevler devlete düşüyor. Çünkü yörede güçlü bir girişimci yok. Genellikle halk fakirdir (46)
2	Belediyeler yer almalı (35)
3	Kaymakamlık yer almalı (35)

- 4 Muhtarlar yer almalı (22).
 - 5 Sivil toplum kuruluşları yer almalı (16).
 - 6 Doktorlar yer almalı (15).
 - 7 Üniversiteler yer almalı (10).
-

Fotoğraf 3. Derebucak'ta Erkeklerin Komşu Ziyaretlerinden Bir Görünüm
(Orijinal, 7 Mayıs 2014)

9. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında Derebucak'ta yaşayan yaşlılar pek çok konuya vurgu yapmışlardır. Öne çıkan başlıklar ve yaşlıların önerileri şöyledir:

Katılımcılar yaşlanmanın kişilerin yaşam standartları ve çevre koşulları dikkate alındığında kişiden kişiye farklılık gösterdiğini düşünmektedirler.

Sosyal hayatları, bağ bahçe işleri, cami, komşu, mezarlık ve kahve ziyaretlerinden ibaret olduğu görülmüştür.

Yaşlıları hayatta en çok korkutan ve endişelendiren durumlar, elden ayaktan düşmek ve muhtaç duruma düşmek, yalnız ölmek ve çocuklarının fakirleşmesidir. Korku ve endişelerin türünde cinsiyete göre bir değişim görülmemiştir.

Sağlık hizmetlerine ulaşım konusunda ise, yaşlılara Derebucak'ta verilen sağlık hizmetlerinin niteliğinin oldukça düşük olduğu anlaşılmaktadır. Zira yörede verilen sağlık hizmetlerinin yöre halkına ilaç yazmaktan öteye gidemediği araştırmada açık bir şekilde görülmektedir. Bu

nedenle de kendi imkânlarıyla ya da bir yakınından yardım alanlar tam teşekküllü bir muayene ortamı için Konya il merkezine gitmek zorundadırlar. Bu durum özellikle de düşkün yaşlıları zorlamaktadır. Bu sorunun giderilebilmesi için daha düzenli ve donanımlı muayene ortamlarının oluşturulması, yaşlıların daha huzurlu bir şekilde sağlık hizmetlerine ulaşmalarının kolaylaştırılması, doktorun daha düzenli ve sık gelmesi, sağlık hizmetlerine ulaşımında bir refakatçinin olması, verilen ilaçların takibinin iyi yapılması ve insanların bu konuda bilinçlendirilmesini önermişlerdir.

Yaşlıların yaşamlarında en çok ihtiyaç duydukları hizmetler yaşları, buldukları coğrafya ve içinde buldukları hayat şartları itibariyle oldukça çeşitlilik sergilemiştir.

Bazıları gündelik ihtiyaçların karşılanmasına ihtiyaç duyarken bazıları da kendileri gibi dezavantajlı gruplardan olan yatalak ve engelli aile bireylerinin bakımının yapılmasına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu hizmetleri kendileri, çocukları ve yakınlarından almaktadırlar. İlgili kurum ve kuruluşlardan beklentileri ise şöyledir: Kurumların yaşlıların bakımına katkı vermesi, sağlık hizmetlerine ulaşmalarının kolaylaştırılması, yerel yönetimin yörede yaşlı ve düşkünlere sıcak yemek imkanı vermesi, devletin nakdi yardımlarını artırması, kırsal yörelerde yetişkin engelli çocukları sosyal hayata dahil edilerek bu çocuklara sosyal aktivite imkanları vermesi, gezici oyun parkları ve bu çocukların eğlenip dinlenebileceği gezi, kamp aktivitelerinin geliştirmesini beklemektedirler.

Yaşlılar yaşlı bakım hizmetlerinin ait oldukları yörede ve ağırlıklı olarak bakım evlerinde veya bakım merkezlerinde verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Devlete olan güvenleri bu görüşlerinin gerekçesini oluşturmaktadır. Diğer bir gerekçeleri ise, kurulacak bakım merkezlerinin yöredeki gençlere istihdam olanağı sunulabileceği, eş dostla diyalogun kesilmeyeceği, herkesin evinde bakılmasının uygulanabilir olmadığı, devletin bakım masraflarını azaltarak daha fazla kişinin bakımını üstlenebileceği, bağ ve bahçe ziyaretlerinin sürdürülebileceğidir.

Yaşlıların yörede en fazla karşılaştıkları sorunlar ise şöyledir: Göçlerden dolayı yörede çoğunlukla yaşlıların kalması ve dolayısıyla hizmetlerin yetersiz olması, yörede tam teşekküllü bir hastanenin olmaması dolayısıyla detaylı muayene olunamaması ve merkeze gitmek zorunda kalmaları, yaşlı olarak kışın soğukta sıcak yemek yapmakta zorlanmaları, maddi imkânların kısıtlı olması, yolların bakımsız olması, suların kışın sık sık donması, iklim koşullarının uzun ve çetin olması nedeniyle yakacak giderlerinin artması, genç nüfusun giderek azalmasından dolayı okulların bir bir kapanması dolayısıyla torunlarının eğitim için yöreden göç etmek zorunda kalması ve uzun ve çetin kış koşullarından dolayı sık sık elektrik kesintilerinin olmasıdır.

Bu sıkıntıların giderilmesi için önerileri şöyledir; genç nüfusu yörede tutacak yatırımların artırılması, en kısa sürede tam teşekküllü hastanenin yapılması, yakacak yardımları artırılması, tüm altyapı, üstyapı vd. hizmetler verilirken yörenin coğrafi koşulları ve iklim koşullarının göz ardı edilmemesi, asfaltlanacak yollarda yolun ömrünü uzatmak için iklim koşullarına göre malzemelerin seçilmesi ve kışın yaşlılara sıcak çorba dağıtacak taşınabilir bir sistemin geliştirilmesini önermişlerdir.

Görüldüğü üzere, Derebucak'ta yaşlıların yetkililerden beklentilerinin uygulanabilir ve oldukça mütevazı beklentiler olduğu görülmektedir. Elbette bütün bu önerilenlerin yaşlılarımızın sorunlarının çözülmesi ve yaşam standartlarının artırılması için yeterli olduğu söylenemez.

Sonuç olarak kırsalın kaynakları oldukça sınırlıdır ve göç olgusu da yaşlı nüfusu kırsalda sıkıntılarla yalnız bırakmıştır. Her daim övgüyle söz ettiğimiz Türk aile yapısının korunması, sağlıklı bir toplum olarak dengelerin kurulması ve ailenin sürekliliği için, ailenin büyükleri “yaşlılar” oldukça önemlidir ve bu düşünce herkes tarafından kabul görür. Öyleyse yaşayan her canlının bir gün mutlaka yaşlanacağı düşüncesini unutmadan öncelikle yetkili kurumlar olmak üzere, devamında ise her bir birey henüz gücü yeterken kendi üzerine düşen görev ve sorumluluklarını layıkıyla yerine getirmelidir.

Kaynaklar

Ahipaşaoğlu, S. ve Çeltek, E. 2006. Sürdürülebilir Kırsal Turizm, Ankara: Gazi Kitabevi.

Altan, Ö. Z. ve Şişman, Y. 2003. Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar. *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 7(2), 1-36.

T.C. Derebucak Kaymakamlığı, (2014). Görüşmelerden Elde Edilen Bilgiler, (Bilgi Edinilme Tarihi: 04.07.2014).

T.C. Derebucak Kaymakamlığı. 2014. http://www.derebucak.gov.tr/default_B0.aspx?content=1036 (Erişim Tarihi: 24.06.2014).

Derebucak Belediyesi. 2014. <http://www.derebucak.bel.tr> (Erişim Tarihi: 25.08.2014).

Dural, B. ve Con, G. 2011. Türkiye’de Sosyal Devlet ve Yaşlı Hakları Üzerine Bir İnceleme. III. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu, 24-25 Ekim 2011, Kocaeli.

İçli, G. 2008 Yaşlılar ve Yetişkin Çocuklar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, (1), 29-38.

Küçükaltan, D. 2002. Tarım Turizmi ve Türkiye’de Tarım Turizmi İşletmeciliği. II. Turizm Şurası Bildirileri, 12-14 Nisan 2002, Ankara.

Mandracıoğlu, A. 2010. Dünyada ve Türkiye’de yaşlıların demografik özellikleri. *Ege Tıp Dergisi*, 49(3), 39-45.

Mevlana Kalkınma Ajansı. 2012. Derebucak İlçe Stratejik Gelişme Komisyonu Raporu 2013-2023, [http://planlama.mevka.org.tr/attachments/article/104/Derebucak %20 ilce %20 Stratejik %20 Gelisme %20 Raporu %20 2013-2023.pdf](http://planlama.mevka.org.tr/attachments/article/104/Derebucak%20ilce%20Stratejik%20Gelisime%20Raporu%202013-2023.pdf) (Erişim Tarihi: 22.08.2014).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. 2013. Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Yaşlı Psikolojisi, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program.pdf/Yaşlı%20Psikolojisi.pdf(Erişim Tarihi: 24.08.2014).

Şahin, H. 2015. Yaşlılık Algısı ve Yaşlılara Sunulan Kurumsal Hizmetler Farkındalığı Üzerine Bir İnceleme: Erzurum İli Örneğinde. Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

Türkiye İstatistik Kurumu. 2015. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 (Erişim Tarihi: 09.04.2015).

Türkiye İstatistik Kurumu.2015. Basın Odası Haberleri, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18620> (Erişim Tarihi: 10.04.2015).

Uçar, M., Çeken, H. ve Ökten, Ş. 2010. Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma: Fethiye Örneği, Ankara: Detay Yayıncılık.

Ulusal Kalkınma Stratejisi. 2014. http://www.dap.gov.tr/yeniDosyalar/Kaynaklar/ulusal_kirsal.pdf s.39. (Erişim Tarihi: 15.01.2016).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. 2008. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. 2013. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi

Yıldız Bağdoğan, S. 2015. “Sosyal Politika”. Tokol, Aysen ve Alper, Yusuf (Ed.). *Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar*. Genişletilmiş 6. Baskı, Bursa: Dora Yayınevi.

Zastrow, C. 2013. Sosyal Hizmete Giriş. 3. Baskı. Ankara: Nika Yayınevi.